

ARCHEOLOGIENOTA KONINGSHOOIKT – WITTOF

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBELEN, E. DIRIX
N. PIL & A. SYS

MEI 2017

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Koningshooikt – Withof

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Nathalie Pil en Annelien Sys

Opdrachtgever

CVBA Lierse Maatschappij voor de Huisvesting

Projectnummer

2017D327

Plaats en datum

Kortenaken, 15 mei 2017

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2017D327

ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	4
1.3	<i>Doelstellingen</i>	7
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	7
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	7
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	8
2.2	<i>Toekomstige situatie.....</i>	10
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	12
3.2	<i>Archeologische data.....</i>	20
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	21
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	30
4	Resultaten bureauonderzoek	31
4.1	<i>Algemeen</i>	31
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	31
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	32
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	33
5	Bibliografie	34
6	Figurenlijst.....	35
7	Plannenlijst.....	36

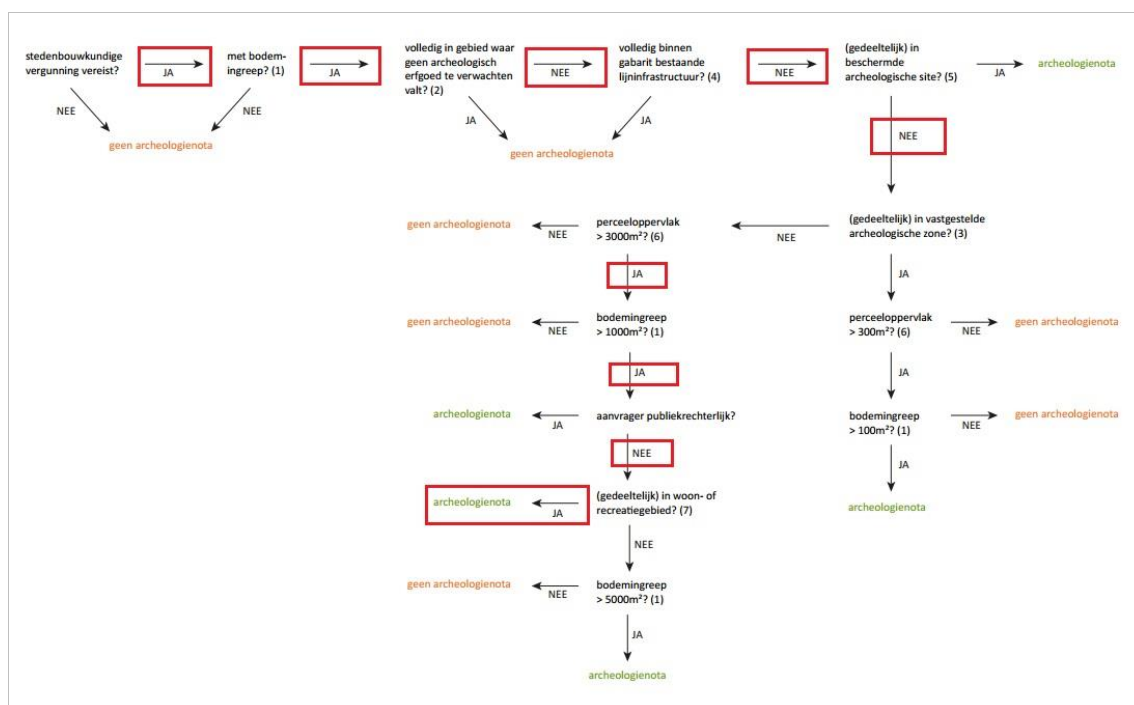
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige aanvraag is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen

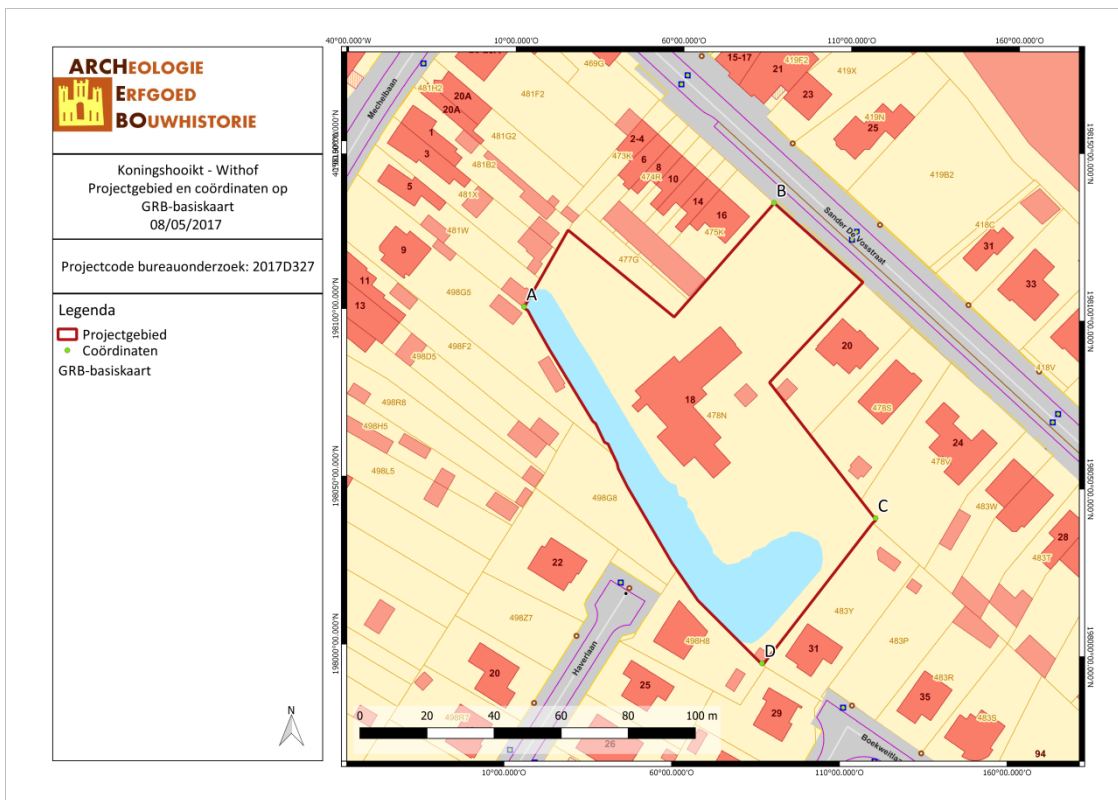
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van 'CVBA Lierse Maatschappij voor de Huisvesting' een archeologienota opgemaakt voor de sloop van een bestaande constructie en de bouw van zesentwintig wooneenheden, een gemeenschapsruimte en een hoogspanningscabine.

Aangezien de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in mei 2017 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, CVBA Lierse Maatschappij voor de Huisvesting, was Marc Vanden Eynde. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

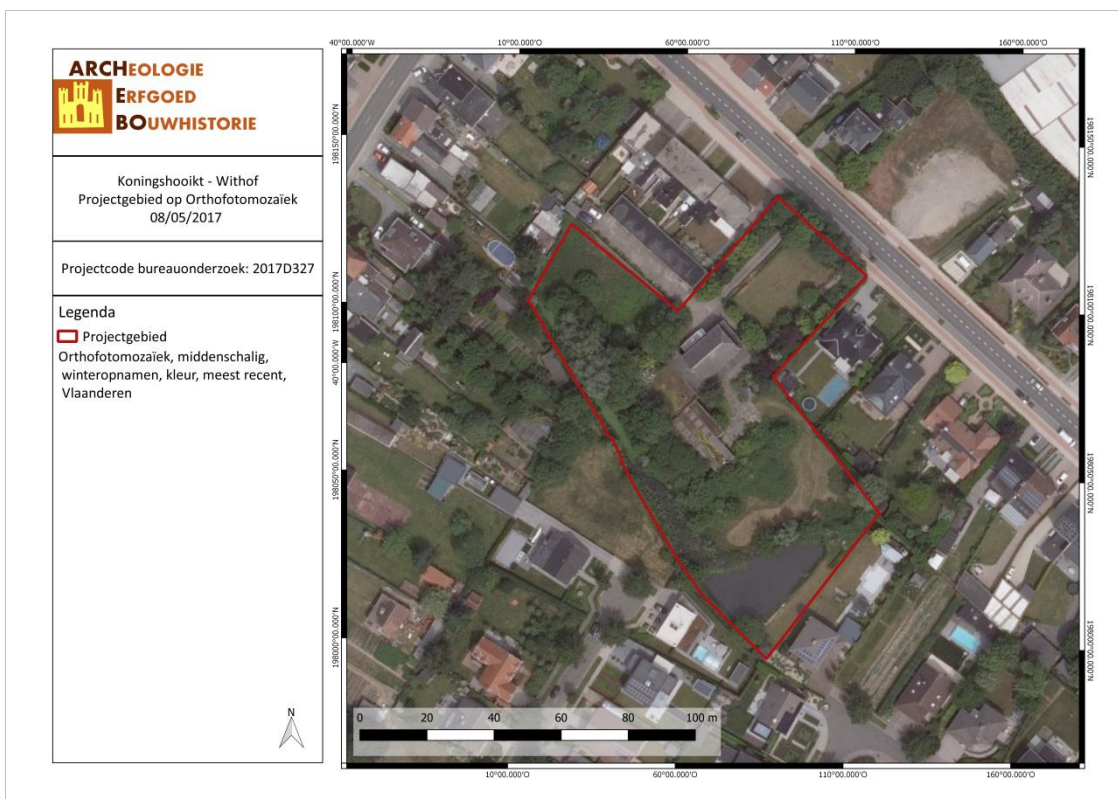
Administratieve fiche	
Naam site:	Koningshooikt – Withof
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Provincie Antwerpen, Lier, Koningshooikt, Sander de Vosstraat 18
Kadaster:	Lier, Afd. 4, Sectie B, nr. 478n
Coördinaten:	A X 167053.622
	Y 198101.445
	B X 167127.608
	Y 198133.665
	C X 167159.530
	Y 198040.287
	D X 167126.415
	Y 197996.432
Opdrachtgever:	CVBA Lierse Maatschappij voor de Huisvesting Abtsherbergstraat 10 bus 19 2500 Lier
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba
Projectcode bureauonderzoek:	2017D327
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	ARCHEBO bvba (tijdelijk)
Grootte projectgebied:	Ca. 7 257m ²
Uitvoeringsperiode:	4 tot 15 mei 2017
Reden van de ingreep	De bouw van zesentwintig wooneenheden, een gemeenschapsruimte en een hoogspanningscabine.
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, wooneenheden, ...

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

KOWI/17/05/08/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017)

KOWI/17/05/08/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige woning mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De aanwezige bomen dienen eveneens eerst gekapt worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied is gelegen aan de Sander De Vosstraat 18 te Koningshooikt (Lier). Het betreft een veelhoekig perceel waarvan het noordoostelijk gedeelte zich aan de straatkant bevindt (ca. 1 500 m²). Het grootste gedeelte van het perceel bevindt zich achter bestaande woningen en percelen van zowel de Sander De Vosstraat als de Mechelbaan, de Haverlaan en de Boekweitlaan.

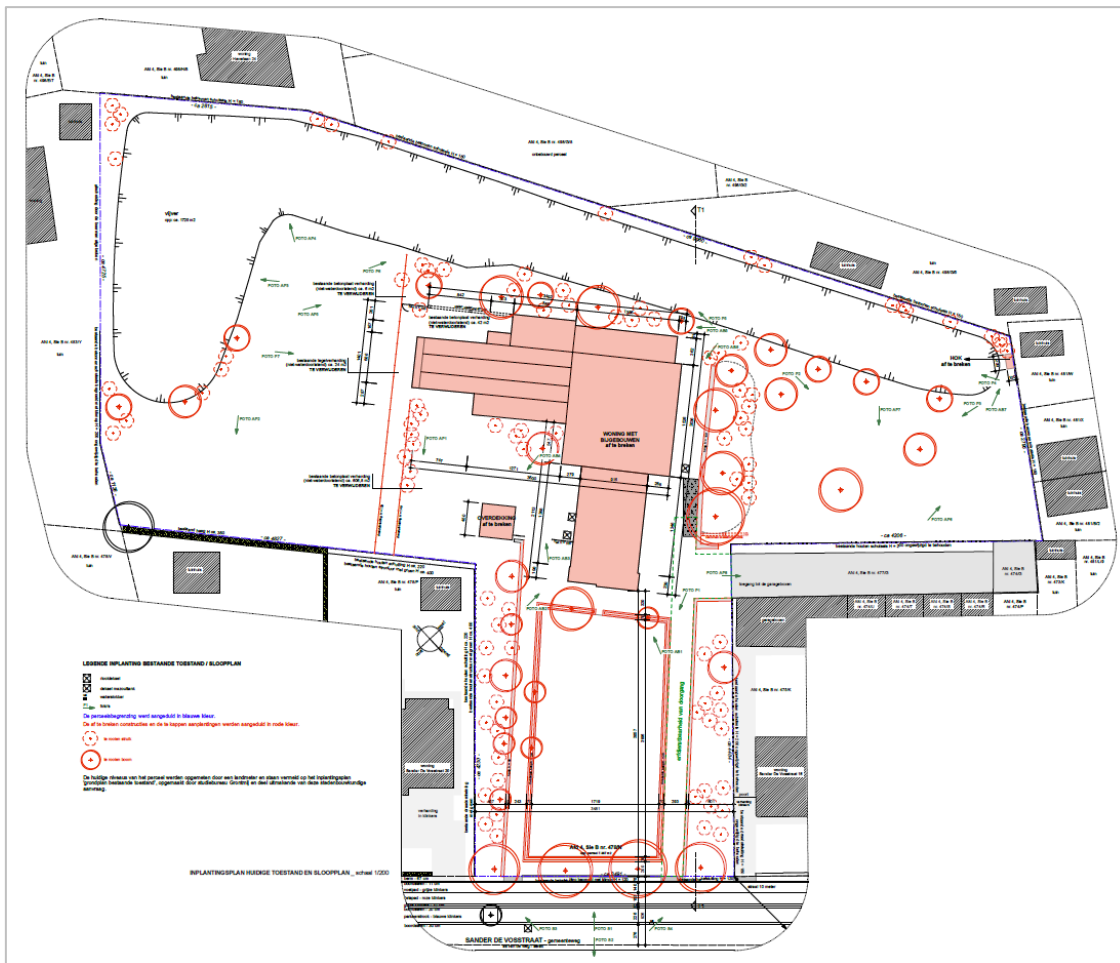
Het huidige perceel is ingenomen door een landhuis met een oppervlakte van circa 155m² en een bijgebouw met een oppervlakte van circa 180m². In de zuidoostelijke hoek van het perceel is een vijverpartij gelokaliseerd met een geschatte oppervlakte van 1 645m². De overige circa 5 600 m² van het perceel is in gebruik als groene zone met een afwisseling van gras en bomenpartijen. De woning is momenteel niet bewoond.

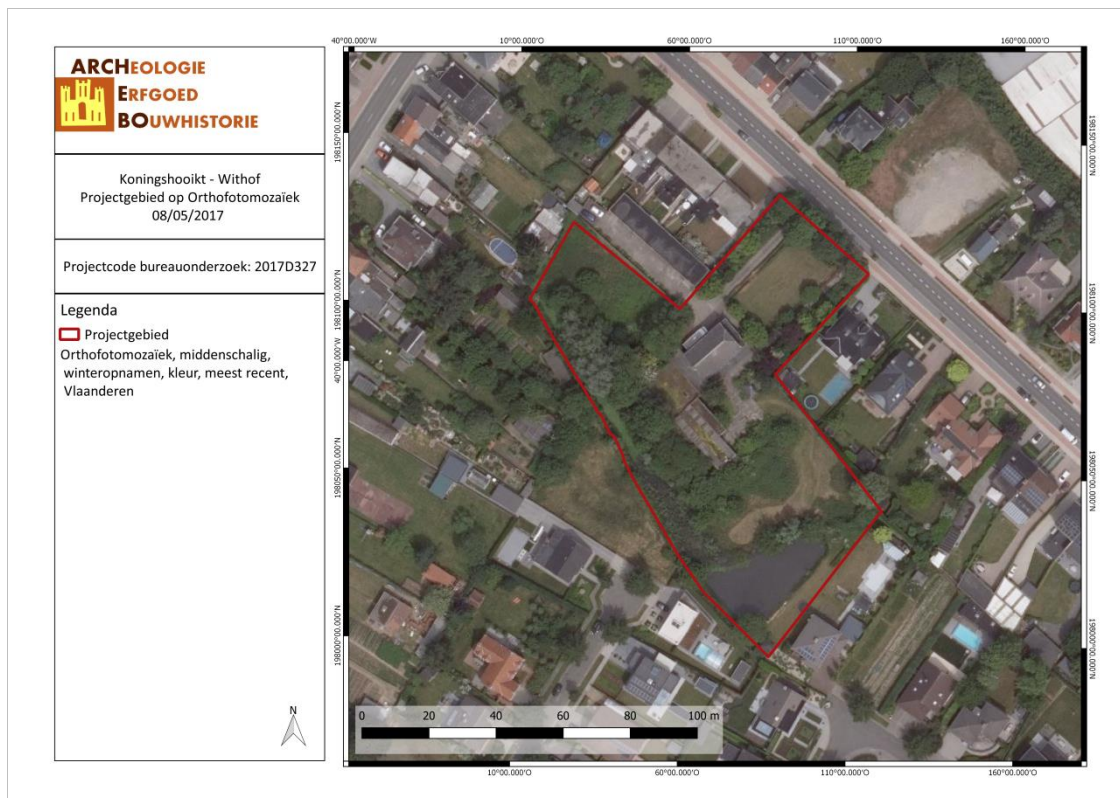
Figuur 4: Foto's van het landhuis (AR. 2 architectenbureau bvba, 2015)

Figuur 5: Foto's van de omgeving (AR. 2 architectenbureau bvba, 2015)

Figuur 6: Inplantingsplan huidige situatie (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)

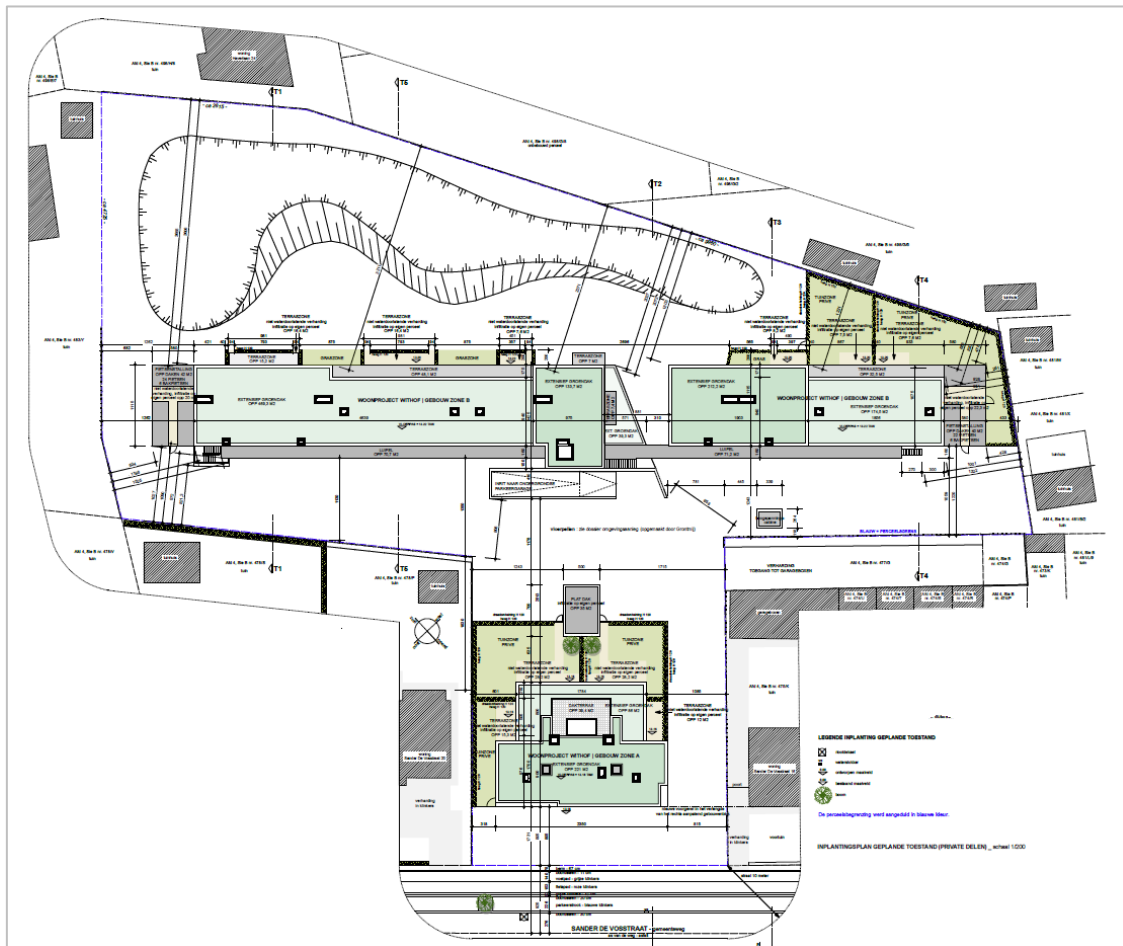

KOWI/17/05/08/3 - Digitale aanmaak

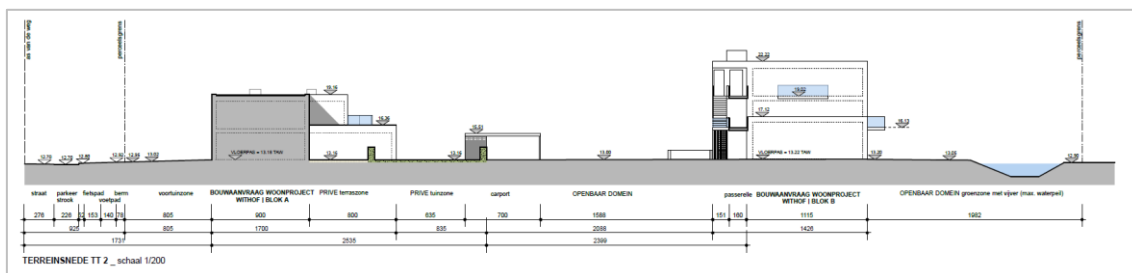
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

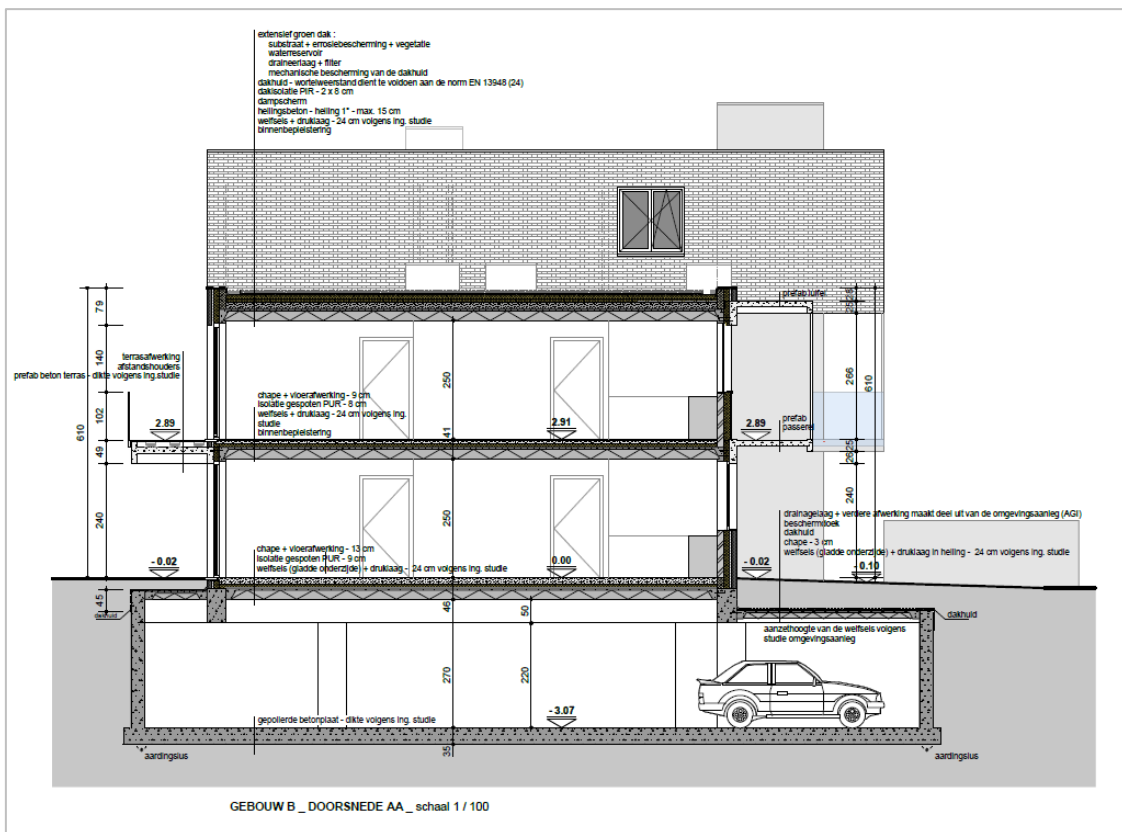
De opdrachtgever plant de bouw van 26 wooneenheden, een gemeenschapsruimte en een hoogspanningscabine. De aanvraag omvat eveneens de afbraak van alle aanwezige constructies, het bouwrijp maken van het perceel en de realisatie van een omgevingsaanleg. Het meest oostelijke bouwblok wordt onderkelderd met een ondergrondse parking. Bij dit gebouw plant de opdrachtgever een ingreep tot **ca. 3,40 meter diepte**. De twee andere bouwblokken worden niet onderkelderd, enkel een funderingsplaat op 80cm diepte (tot aan de vorstrand).

Figuur 8: Inplantingsplan toekomstige situatie (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)

Figuur 9: Doorsnede van de westelijke bouwblok (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)

Figuur 10: Inplantingsplan toekomstige situatie (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)

KOWI/17/05/08/4 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

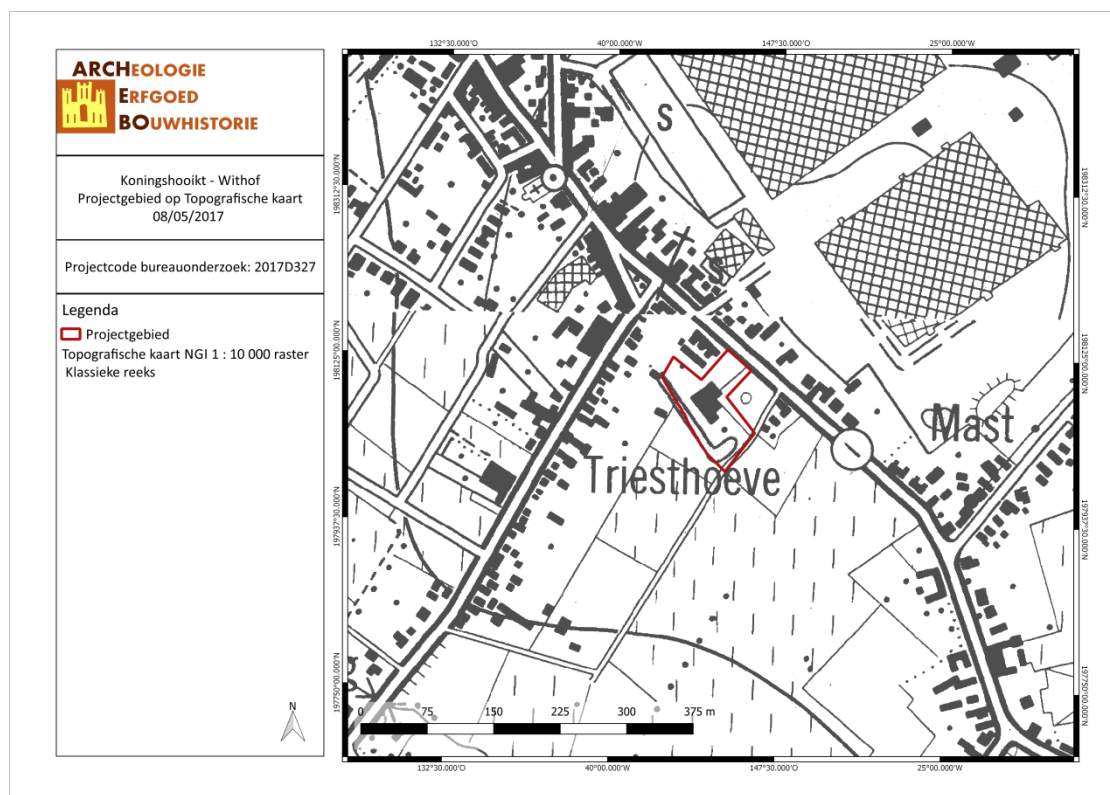
In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt in de provincie Antwerpen en meer bepaald in Koningshooikt. Koningshooikt is een landelijke gemeente ten zuiden van Lier. Sinds 1 januari 1977 is het een deelgemeente van Lier (wet van 30 december 1975), en telde 4.202 inwoners op 01/01/2001.¹ De gemeente heeft een oppervlakte van ca. 1.676 hectare. De gemeente bevindt zich in de Zuiderkempen. Volgens de topografische kaart bevond het projectgebied zich in woongebied en werd het topografisch aangeduid als ‘Triesthoeve’.

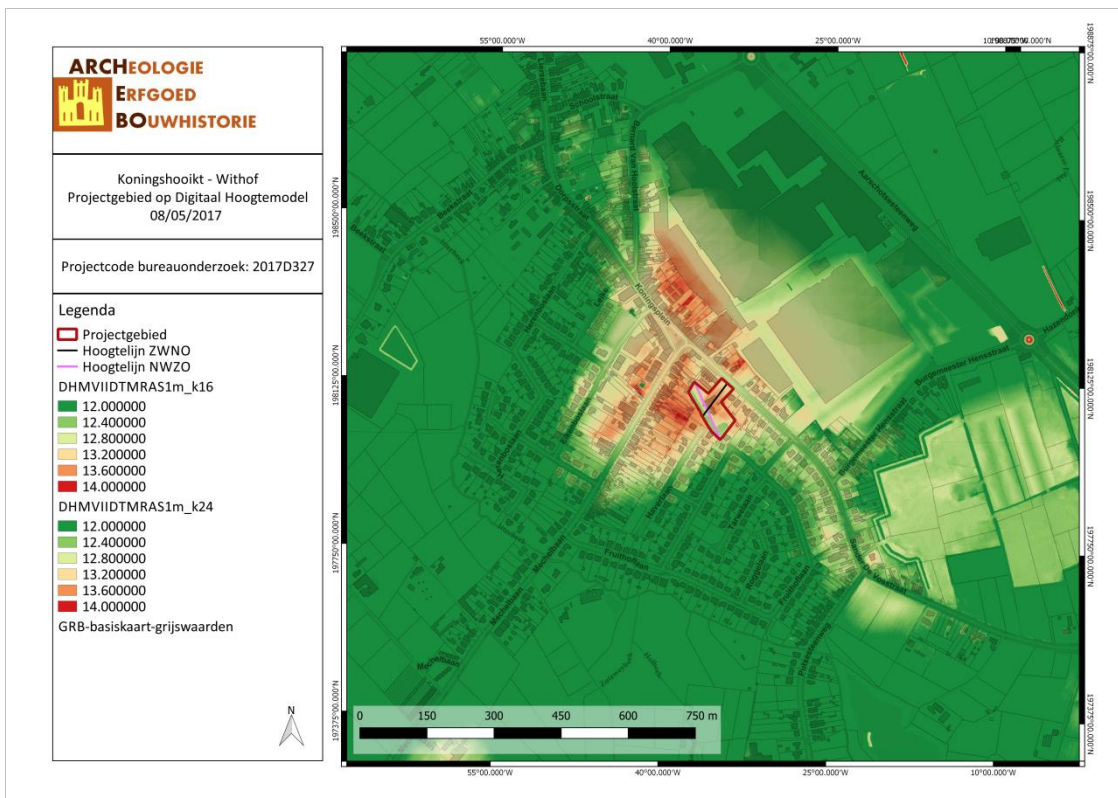

KOWI/17/05/08/5 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).

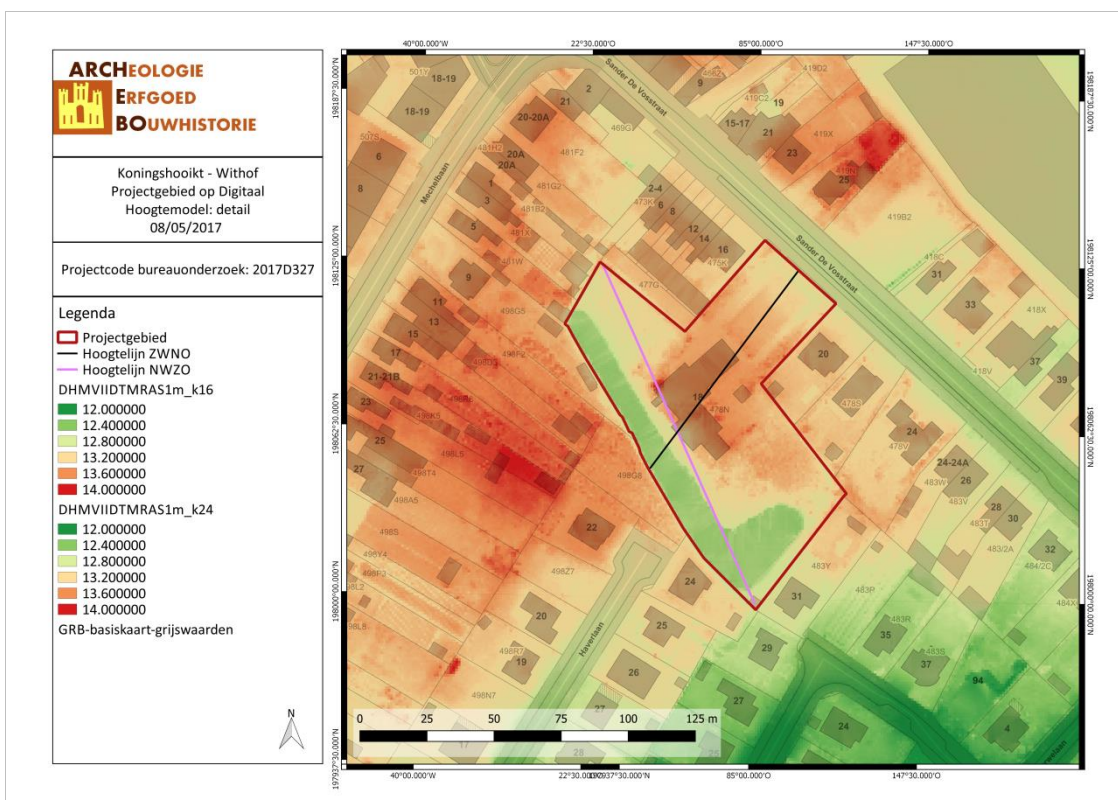
¹ “Koningshooikt”, *Wikipedia*, geraadpleegd 10 mei 2017, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Koningshooikt>.

Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 12,6 en 13,8 meter boven de zeespiegel. De detailkaart en de hoogteprofielen tonen een duidelijk hoogteverschil tussen de vijver en het bebouwd terrein. De vijver kent een variërende diepte tussen 12,51 en 12,9 TAW.

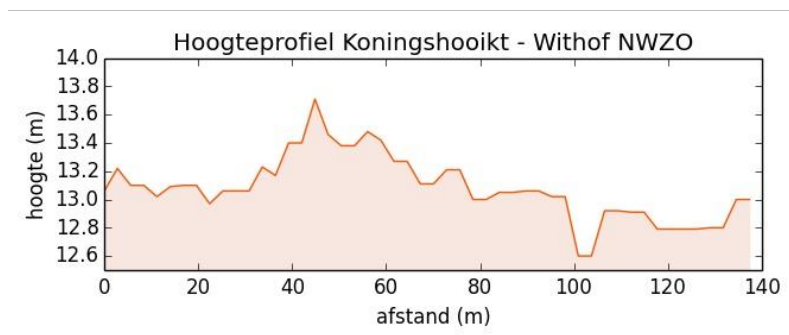
KOWI/17/05/08/6 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).

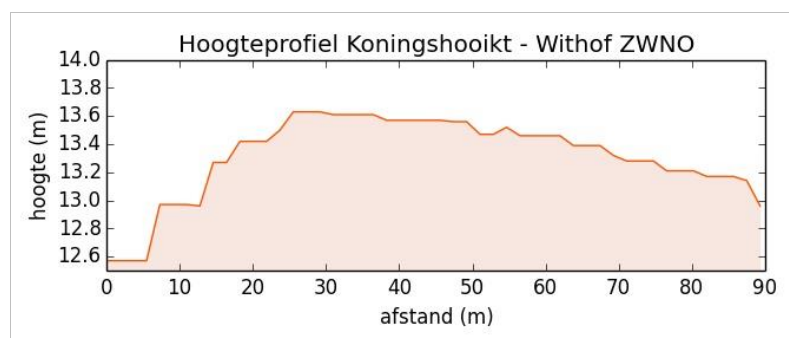

KOWI/17/05/08/7 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel: detail (Geopunt, 2017).

Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2017).

Figuur 16: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2017).

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

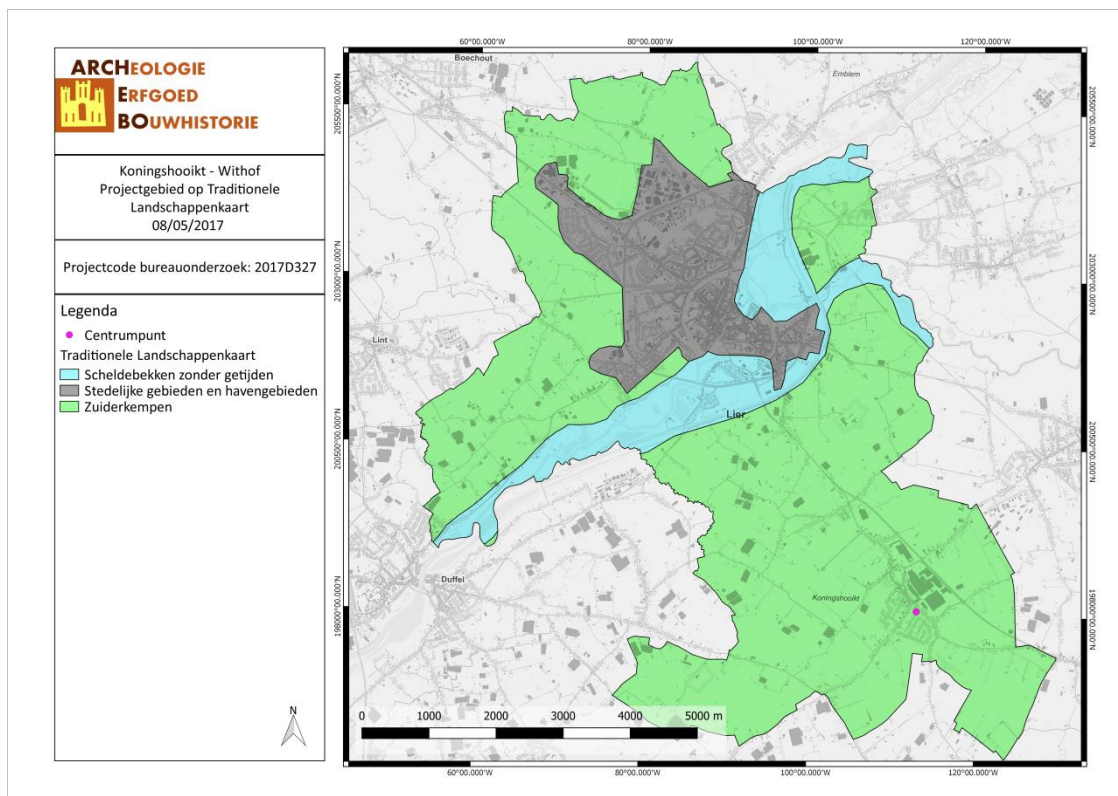
Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als ‘Zuiderkempem’.

Het landschap van de Zuiderkempem wordt gekenmerkt door de vanuit de Middeleeuwen ontstaan landbouwbedrijfstype met een intensieve voederteelt voor permanent gestald rundvee. Er werd stromest geproduceerd om samen met heideplaggen, gelegd op de stalbodem, en weidemest van de schapen, de akkers van de onvruchtbare zandgronden rendabeler te maken. In het begin van de twintigste eeuw was de regio gekenmerkt door het klassieke patroon: weilanden op de lage en vochtige stroken, op de hogere droge gronden (aanplantingen van) dennenbossen (reeds vanaf het Oostenrijks bewind) en er tussenin een zone met akkers en bewoningssites. De landbouwbedrijven waren klein en op meerdere culturen gericht. Na de Tweede Wereldoorlog zijn er een aantal grootschalige land-inrichtingsprojecten en ruilverkavelingen doorgevoerd om de landbouw een betere uitgangssituatie te bieden.

In de Zuiderkempem is het landschap ook sterk beïnvloed door een aantal grote verkeersinfrastructuurwerken waarlangs vele industrieterreinen tot ontwikkeling kwamen (zoals de aanleg van de Boudewijnautosnelweg en van het Kempens (1860-65) en het Albertkanaal (1936-39)). Langs de nieuwe, rechte verbindingswegen tussen de dorpskernen werden nieuwe tuinvijken ingeplant en verbreidde zich de lintbebouwing op een explosieve wijze.

Op de rijkere leemgronden met graan- en klaverteelt meer naar het zuiden toe, was vooral het stromestbedrijf in zwang, het weidemestbedrijf kende zijn grootste verspreiding op de zandleemgronden. Naast de eerder open weiden en gesloten akkers vertoonde het landschap op de natste alluviale bodems meersen of beemden die als hooilanden dienst deden. Ze waren omheind door aarden wallen met takafrasteringen (‘tuinen’). Vooral op steile hellingen met dagzomende glauconiet en een sterke oppervlakkige afwatering werden in de late Middeleeuwen talrijke, door hagen afgebakende wijngaarden aangelegd. In het begin van de negentiende eeuw is deze wijnbouw echter teloor gegaan.

Te gevolge van schaalvergroting, mechanisatie en verlies van de energiefunctie, verdwenen de meeste intensief onderhouden houtige afsluitingen. Hierdoor verloor het landschap een deel van zijn, vooral in het noorden, gesloten karakter. Tezamen met de teloorgang van vele taluds en holle wegen, die meer in het zuidelijk deel van het Hageland voorkomen, betekende dit ook voor vele organismen een belangrijke vermindering van functionele landschappelijke connectiviteit. Half-natuurlijk landschap van bossen en heiden vinden wij nu terug op steile hellingen en getuige heuvels, een geliefkoosde vestigings- plaats voor residentiële wijken.²

KOWI/17/05/08/8 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Lier aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de Formatie van Berchem (Lid van Antwerpen).

Het Mioceen-tijdperk, waarin de Formatie van Berchem zich ontwikkelde, is voor ons land overwegend continentaal. De Ardennen waren al een paar honderd meter opgeheven terwijl Midden-België een laagvlakte was. In delen van Brabant en Haspengouw zijn delen van het toenmalig landschap bewaard met rode bodems die getuigen van het subtropisch tot warm-gematigde klimaat dat toen heerste. Waar die landschappen zijn bewaard, is later geen zee meer geweest. De zuidelijke “Vlaamse” bocht van de Noordzee was erg gekrompen en beperkt tot een inham in Zuid-Nederland. Een belangrijke zeecyclus bereikt toch de Kempen.

In het westen van de provincie Antwerpen rusten op de Boom Klei mariene zanden met een zo hoog gehalte aan donkergroen glauconiet dat ze bijna zwart zijn: de Formatie van Berchem. De zanden zijn erg fossielrijk en daaruit blijkt dat ze ongeveer van dezelfde ouderdom zijn als het Bolderberg Zand en

² F. Pauwels, “Excursiegids Hageland - Kempen”, 1994, hfdst. 4.4.

laten zij een dubbele zeeschommeling zien. De hele tijd werd daarom vroeger als Bolderiaan samengevat.³

KOWI/17/05/08/9 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).

3.1.2.3 Quartair

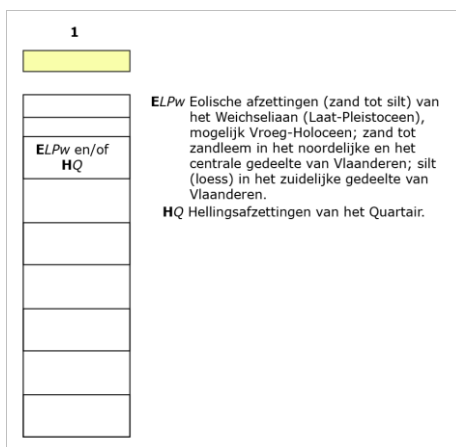
Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 1. Dit type omvat hellingsafzettingen van het Quartair, die mogelijk afgedekt zijn met eolische afzettingen, zand tot silt, uit het Weichseliaan, mogelijk Vroeg-Holoceen, zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen, silt in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 18–19.

KOWI/17/05/08/10 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).

Figuur 20: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016).

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 3. Dit type bevat zandige tot zandlemige eolische afzettingen, homogeen bovenaan en mogelijk gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen op een diepte vanaf 1,2 meter. De onderstaande kaart is gedeeltelijk gekarteerd omwille van een overgang in kaartbladen.

KOWI/17/05/08/11 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB (onder bebouwing). De Triesthoeve werd op de bodemkaart van 1975 beschreven als bodemtypes Scc3 en w-Scc3.

In de dichte omgeving zijn de volgende bodemtypes aangetroffen:

Scc3 is een matig droge lemige zandgrond met verbrokkelde textuur B horizont met een dikke humeuze bovengrond (40-60 cm).⁴

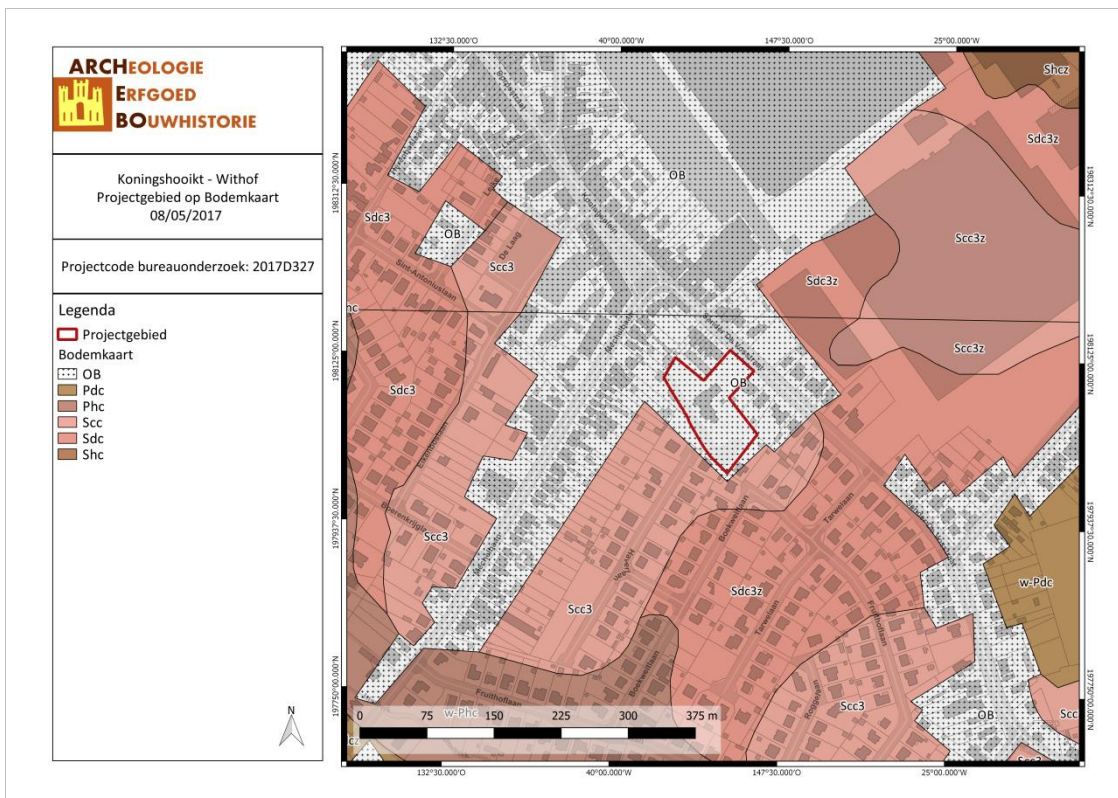
Sdc3 is een matig natte lemig-zandgrond met verbrokkelde textuur B horizont met een dikke humeuze bovengrond (40-60 cm).⁵

w-Pdc is een matig natte licht-zandlemige grond met verbrokkelde textuur B horizont met een klei-zandsuhstraat beginnend op geringe of matige diepte (20-125 cm).⁶

⁴ Ibid., 141–42; L. Baeyens en R. Tavernier, “Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Putte 59 W” (Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.), 1975), 45–46.

⁵ Baeyens en Tavernier, “Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Putte 59 W”, 46–47.

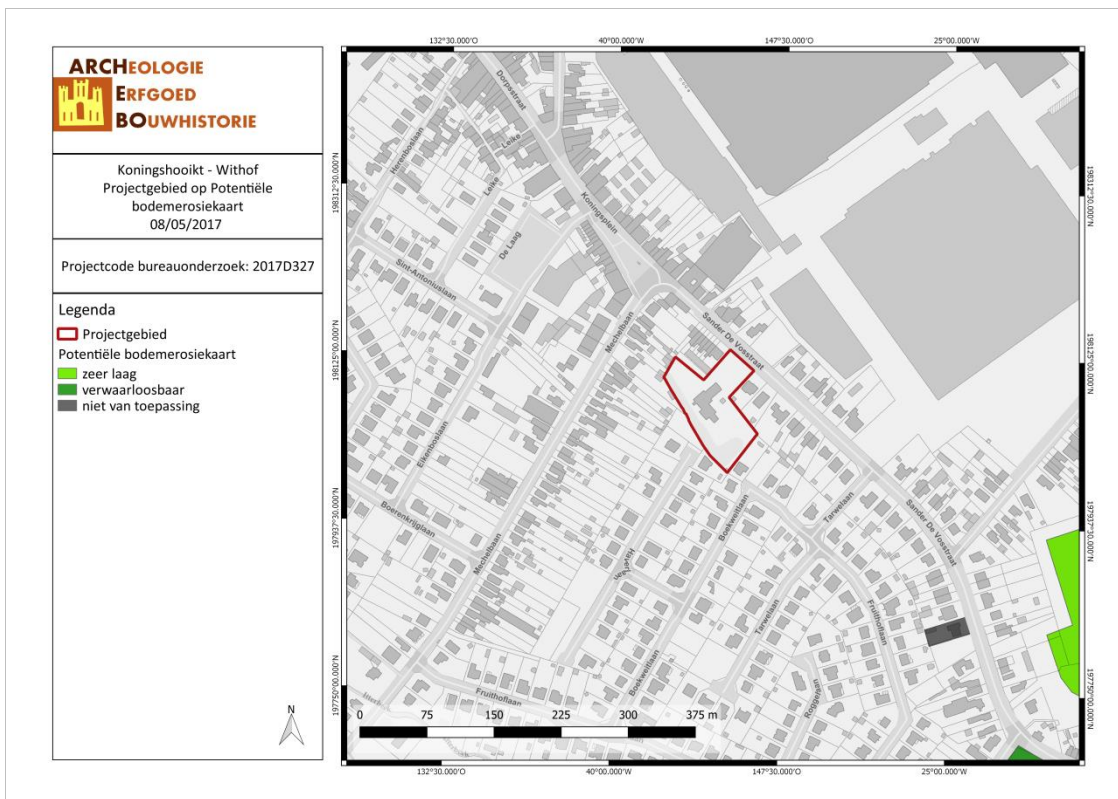
⁶ Ibid., 61–62.

KOWI/17/05/08/12 - Digitale aanmaak

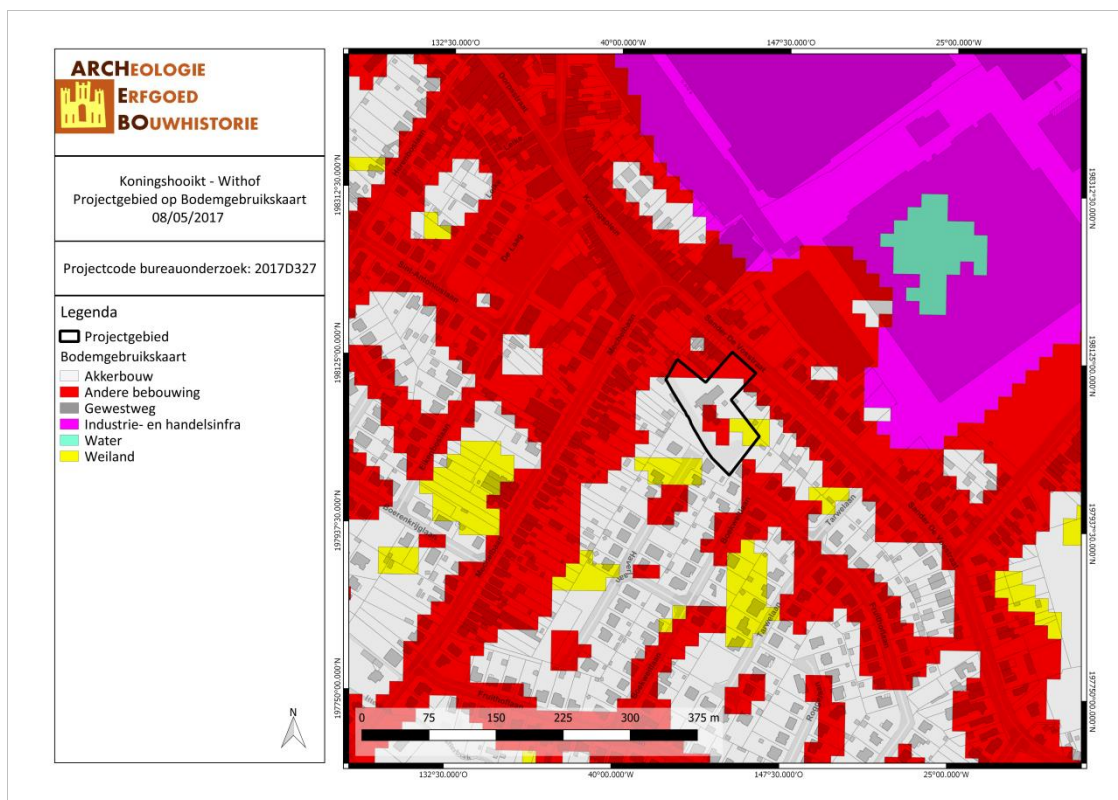
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het projectgebied niet gekarteerd. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied in akkergebied, weiland en ‘andere bebouwing’.

KOWI/17/05/08/13 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).

KOWI/17/05/08/14 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskarta (Geopunt, 2017).

3.2 ARCHEOLOGISCHE DATA

Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf is, Triesthoeve archeologische waarde 'Triesthoeve' (CAI-locatie 110333) bekend. De Centrale Archeologische inventaris wel verschillende vondsten in de directe omgeving en ruime omgeving tot 1000m afstand.

De locatie Triesthoeve staat in de CAI beschreven als 'site met walgracht'. De site wordt gedateerd als 18de eeuw. Dit is echter gebaseerd op de weergave van de Ferrariskaart. Oudere bronnen zijn niet voorhanden.

Honderdvijfenzestig meter ten noordoosten van het projectgebied bevindt zich CAI-locatie 110332, de Triestmolen. Ook weer op basis van de aanwezigheid van de molen op de Ferrariskaart, wordt ze gedateerd als zijnde 18de eeuw. De molen werd waarschijnlijk eerder opgericht rond 1618. Het betrof een houten korenwindmolen. De molen werd door Duitse soldaten in 1915 vernield.⁷

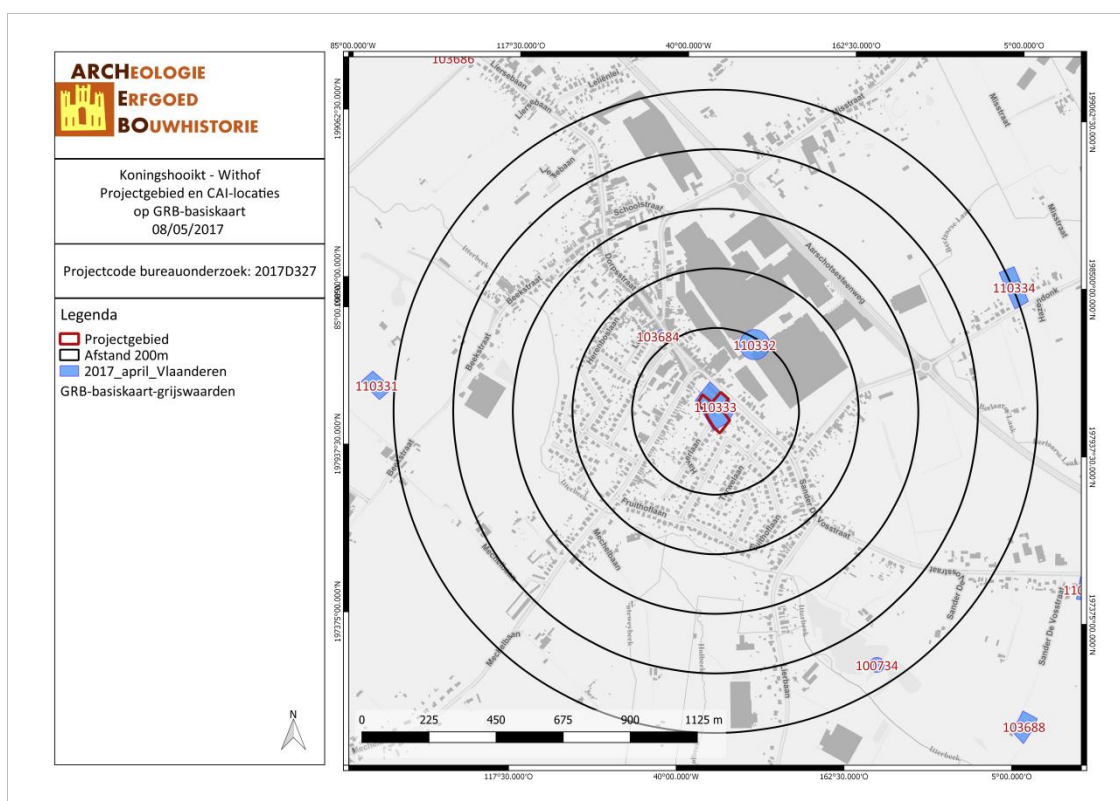
De Sint-Jan-Evangelistkerk van Koningshooikt bevindt zich ongeveer 270 meter ten noordwesten van het projectgebied. Het is een sobere driebeukige neogotische kerk van 1852 naar ontwerp van F. Berckmans, gebouwd ter vervanging van de Sint- Antoniuskapel waarvan de bouwperiode niet gekend is. De kerk werd door de abdij van Rozendael (Walem) meermaals vergroot in de 18de eeuw namelijk circa 1744, in 1750 (zijkoren) en in 1756 (sacristie). De kerk werd erkend als hulperk op 11 juli 1842.

⁷ "Molen van het Dorp", *Molenecho's*, geraadpleegd 11 mei 2017, <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=3299>.

Een herstelling van de oorlogsschade aan daken en toren naar ontwerp van J. Careels werden uitgevoerd tussen 1952-1954.⁸

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
110333	Triesthoeve	Nieuwe Tijd (18 ^{de} eeuw)
110332	Triestmolen	Nieuwe Tijd (18 ^{de} eeuw)
103684	Sint-Jan-Evangelistkerk	Nieuwe Tijd
100734	Wachtbekken Itterbeek	Volle Middeleeuwen
110334	Hazendonk I	Nieuwe Tijd (18 ^{de} eeuw)
110331	Souffrau hof	Nieuwe Tijd (18 ^{de} eeuw)

KOWI/17/05/08/15 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

De benaming Koningshooikt stamt af de samenstelling van de gemeente Konings en het gehucht Hoyckt.

De familie Van Wesemael schonk aan de hertogen van Bourgondië een bosgebied (genaamd 's Heerenbosch, Koningsbosschen, Bois Domaniaux,...) deel uitmakend van het Waverwald gelegen tussen Dijle en beide Neten. Het gebied bleef een allodiaal goed, vermoedelijk een jachtdomein, tot aan het

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Parochiekerk Sint-Jan Evangelist", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 11 mei 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/85579>.

einde van het Ancien Régime. Dit allodiaal goed werd circa 1789 onder de benaming Konings een zelfstandige gemeente die geen kerk noch gemeentehuis bezat. Op verzoek van de inwoners van de Berlaarse gehuchten Hoyckt en Hazendonck, gesteund door de gemeente Konings werd de gemeente Koningshooikt opgericht bij Koninklijk Besluit van 11 januari 1821. De nieuw gevormde gemeente bestond uit de gemeente Konings, de Berlaarse gehuchten Hoyckt en Hazendonck en gedeelten van de gemeenten Onze-Lieve-Vrouw Waver, Duffel en Lier. Het Lierse gedeelte, namelijk een deel van het gehucht Mijl, werd pas in 1822 bij de gemeente gevoegd.

Het gehucht Hoyckt is sinds de 18de eeuw een van de vijf gehuchten van de gemeente Berlaar. 'Berlaar' werd voor het eerst vermeld in 1180. De oudst gevonden sporen verwijzen naar menselijke activiteiten uit de Ahrenbergcultuur (8000 jaar voor Christus).⁹

Koningshooikt werd zwaar geteisterd tijdens de Eerste Wereldoorlog door de aanwezigheid van militaire verdedigingswerken namelijk het fort en de schans daterend van circa 1908. Vanaf 29 augustus 1939 startte de aanleg van een anti-tankhindernis zogenaamde "KW-lijn" tussen de versterkte stelling Antwerpen en Wavre naar de versterkte stelling Namen, bestaande uit een muur van metalen cointet elementen, een dubbele rij verdedigingsbunkers en anti-tankcentra geflankeerd door een dubbele rij telefooncentrales en aftakbunkers voor het telefoonnet. Koningshooikt is een landbouwgemeente waar in de 19de eeuw landbouw mogelijk was op de schrale grond door de bevoeiing van onder andere de Itterbeek en Haagbeek.

De huidige dorpskern van Koningshooikt bestaat uit de dorpskern van het voormalige Berlaarse gehucht Hoyckt. De dorpskern bevindt zich langs de verbindingsweg Lier-Aarschot met het driehoekig Koningsplein aan het kruispunt met de Mechelbaan. De bebouwing bestaat vooral uit eenvoudige woningen (rijhuistype uit twee bouwlagen) grotendeels daterend vanaf de tweede helft van de 19de eeuw. Ten zuidwesten van de kern werden recentelijk twee villawijken aangelegd. Ten noordoosten van de dorpskern en op enkele meters van het projectgebied, werd in 1947 op een groot industrieterrein, carrosseriebedrijf Van Hool opgericht.¹⁰

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijker bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied zich op een site met walgracht bevond. Op de site bevinden zich vier gebouwblokken omringd door hagen met hier een daar bomen. Het betreft waarschijnlijk een versterkte of verschanste hoeve. In een straal

⁹ Omer Vandeputte, *Gids voor Vlaanderen*, 1e dr. (Tielt: Lannoo Uitgeverij, 2007), 149–50; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Berlaar", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 15 mei 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120747>.

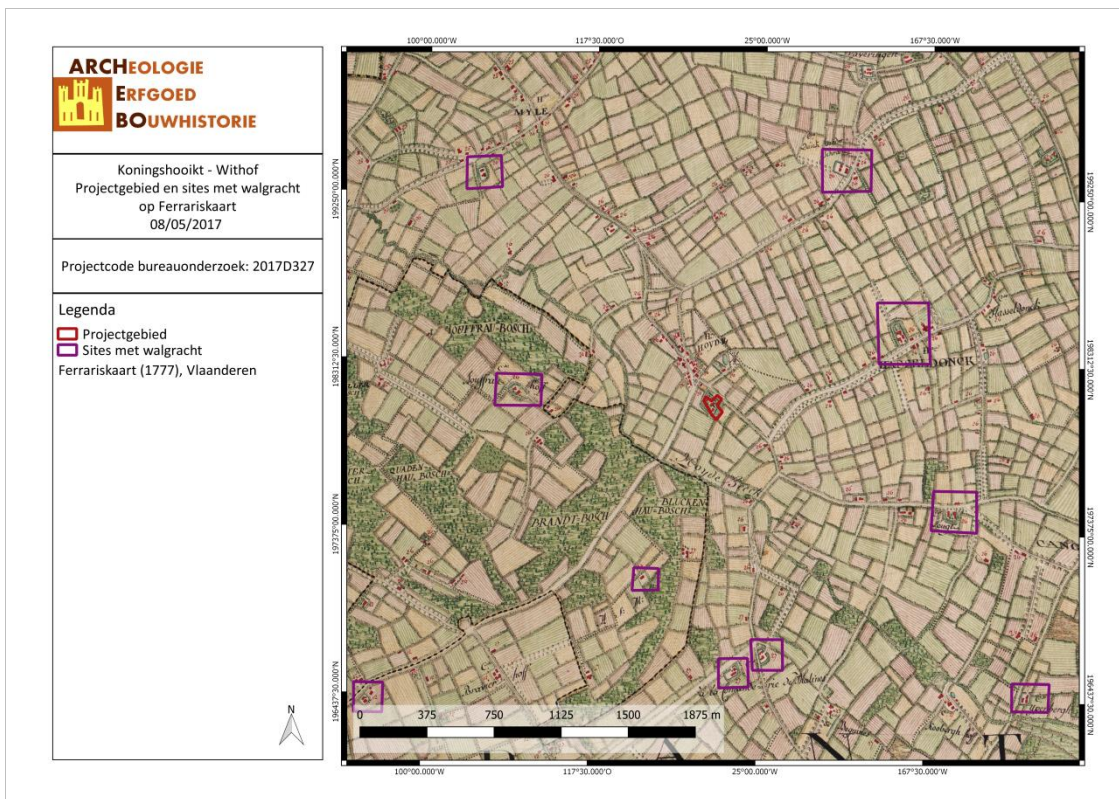
¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Koningshooikt", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 9 mei 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120746>.

van 2500 meter rond het projectgebied, bevinden zich volgens de Ferrariskaart maar liefst 10 sites met walgracht.

KOWI/17/05/08/16 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).

KOWI/17/05/08/17 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied en sites met walgracht (Geopunt, 2017).

Een site met walgracht wordt door het Agentschap als volgend beschreven: 'De sites met walgracht – moated sites, omwalde of omgrachte hoeves – vormen een van de belangrijkste componenten van de middeleeuwse landelijke bewoning.¹¹ Deze typologie was in gebruik vanaf de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd ter verdediging van voorname woningen of hoeves. Een ophoping van de grond rondom de woning was geen uitzondering.'¹² Voor de provincies Antwerpen en Limburg is er tot op vandaag geen diepgaand onderzoek gevoerd naar de functie, belangrijkheid of evolutie van sites met walgracht. De site van het projectgebied kan dus mogelijk ingenomen zijn door een hoeve met walgracht vanaf de tweede helft van de 13de eeuw. Iconografische en historische bronnen ter staving ontbreken echter.

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De wetgever wilde in 1841 ondubbelzinnig aanduiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Bedoeling was dus een inventarisatie te maken van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdiensbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Voetwegen zijn smalle wegen (soms maar 1 meter breed) en de bedding behoort gewoonlijk toe aan de aangelanden. In de periode 1843-1845 werden voor alle gemeenten leggers, openbare registers, van de buurtwegen opgemaakt. Deze zijn de geschiedenis ingegaan als Atlassen der Buurtwegen. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹³

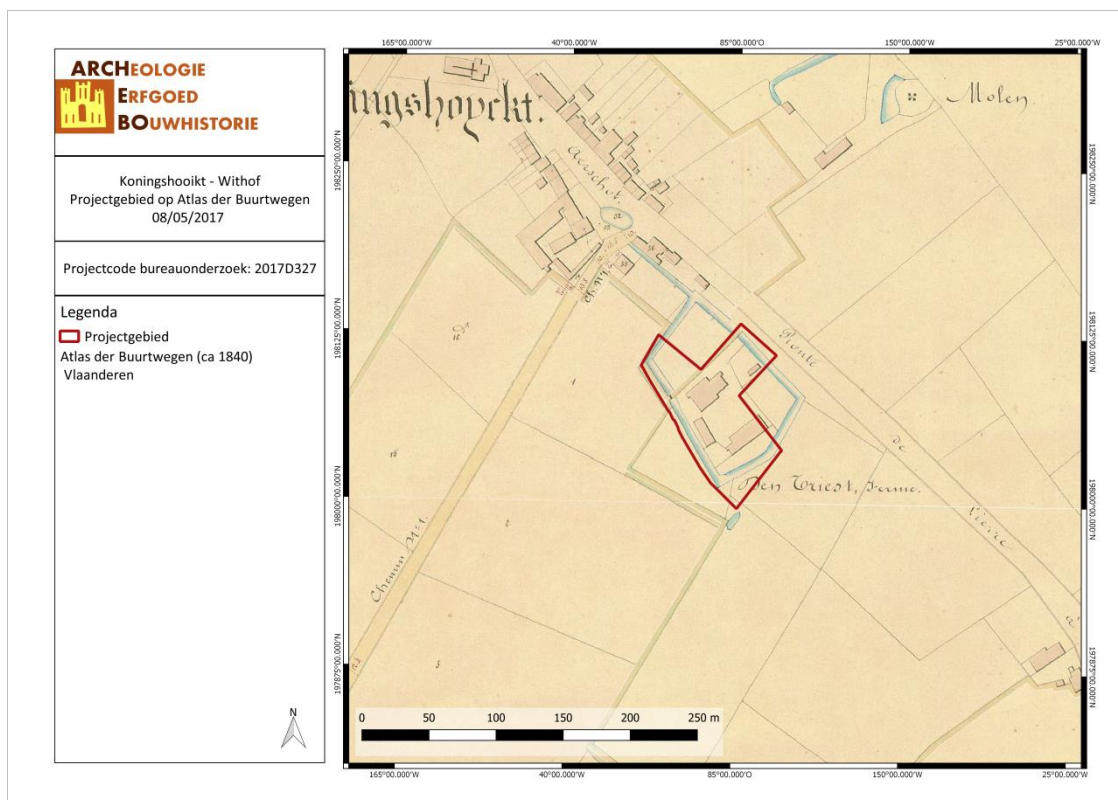
De Atlas der Buurtwegen toont op het projectgebied nog steeds een site met walgracht. De site toont opnieuw vier bouwblokken maar op een lichtelijk veranderde locatie ten opzichte van de Ferrariskaart. Ondertussen werd de dorpsnaam van 'Hoyckt' naar 'Koningshoyckt' veranderd. De locatie staat beschreven als 'Den Triest, Ferme'. De benaming 'Triest' kan afgeleid zijn van de woorden 'driest' of 'dries' dat 'gemeenschappelijke weidegrond, driesprong van wegen, dorpsplein, gerechtsplaats of braakland' betekent.¹⁴ Gezien de ontbrekende historische bronnen, is het onduidelijk welke betekenis aan het projectgebied kan gegeven worden.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed, "7.3.5 Sites met walgracht", *Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen*, geraadpleegd 12 mei 2017, https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/late_middeleeuwen_en_moderne_tijden/landelijke_archeologie/sites_met_walgracht.

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed, "Sites met walgracht", *Thesaurus Onroerend Erfgoed - Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 1 februari 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus/context/1137>.

¹³ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

¹⁴ Marcel Vervloet, "Oude plaatsnaamonderdelen", *Stambomenonderzoek*, geraadpleegd 12 mei 2017, <http://home.scarlet.be/~tsd22610/PLON.htm>.

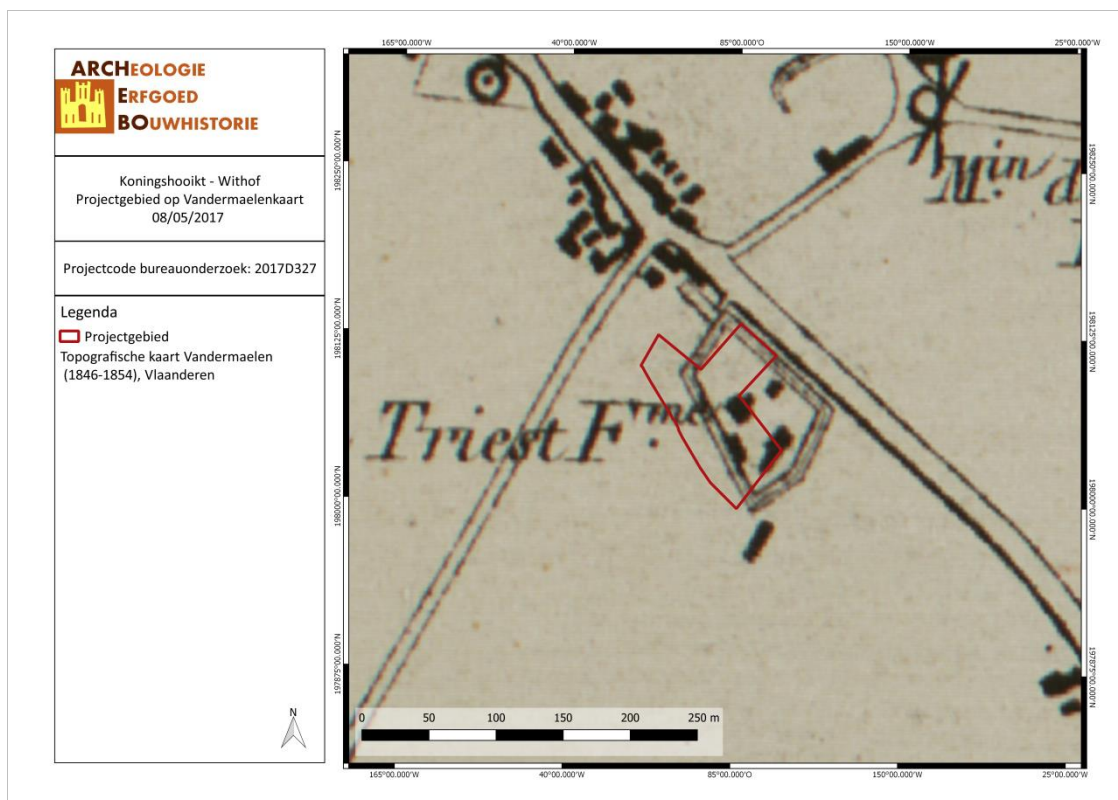
KOWI/17/05/08/18 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). De Belgische overheid zag voor zichzelf geen taak weggelegd om de kadastergegevens in plannen om te zetten, maar hoopte dat anderen deze taak op zich zouden nemen. In 1836 kreeg Vandermaelen toelating om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen. Dit resulteerde in de topografische kaart "Carte topographique de la Belgique", gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1 : 20.000. Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.¹⁵

De Vandermaelenkaart toont eenzelfde indeling als de Atlas der Buurtwegen. De locatie wordt beschreven als 'Triest F^{me}'.

¹⁵ Wikipedia, "Vandermaelenkaarten", online encyclopedie, *Wikipedia*, geraadpleegd 7 december 2016, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

KOWI/17/05/08/19 - Digitale aanmaak

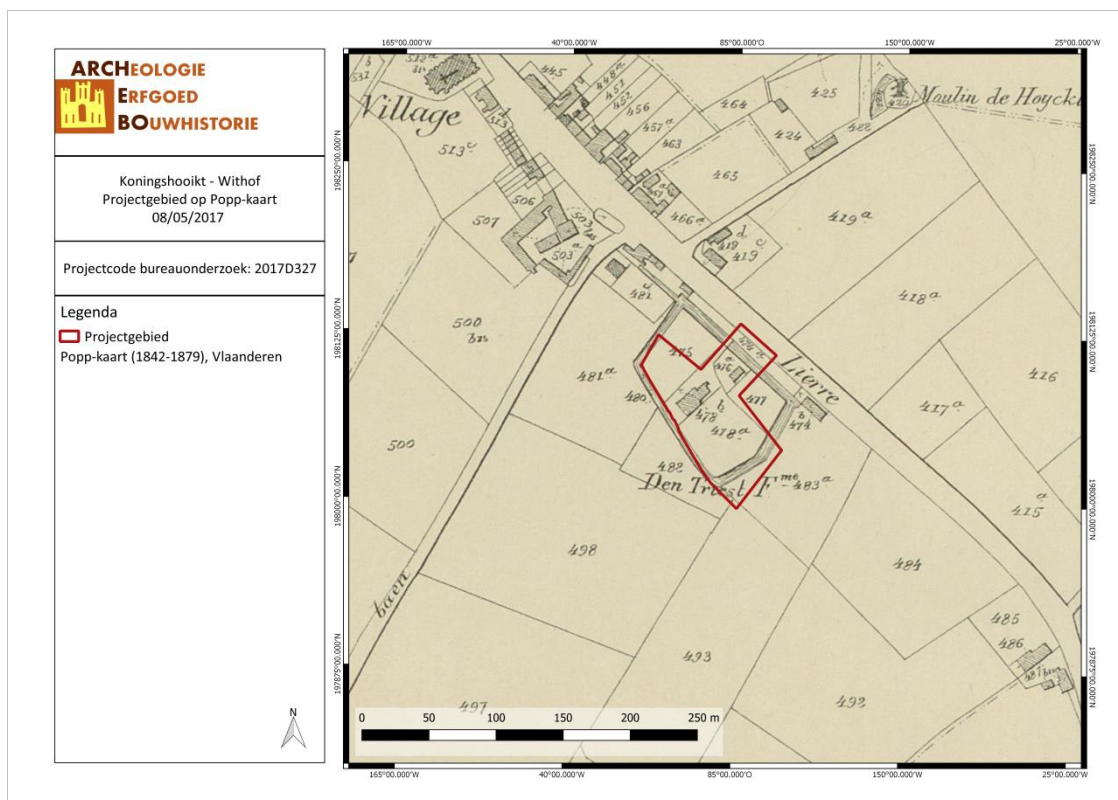
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).

Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Deze kaarten waren een gecommmercialiseerde versie van het toenmalig kadaster van België en bevatten vele gegevens over gronden en percelen. Zij werden gedrukt in lithografie of steendruk. Nadat Philippe Vandermaelen al in 1836 toelating had gekregen om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen, kreeg ook Popp deze toelating in 1842. In de tien jaar daarop maakte hij voor 1700 gemeenten in België de leggers en kadastrale plannen. Door het overlijden van Popp werd zijn Atlas cadastral parcellaire de la Belgique niet afgemaakt.

Het projectgebied wordt op de Popp-kaart opnieuw weergegeven als een walgrachtsite. De aantal bouwblokken zijn gereduceerd naar twee. De locatie staat omschreven als 'Den Triest F^{me}'. De site betreft kadasternummers 474 a, 475, 476a, 477, 478a, 478b, 480 en 483a.¹⁶

Art. 242	Verheyden – Spineau, Josse, eigenaar, Leuven	
B	474a	Hakhout
	475	Tuin
	476a	Weide
	477	Tuin
	478a	Lusthof
	478b	Huis en plaats
	480	Gracht
	483a	Land

¹⁶ "Atlas cadastral de Belgique: Koningshooikt - Konings Hoyct /", ca. -1879 1842.

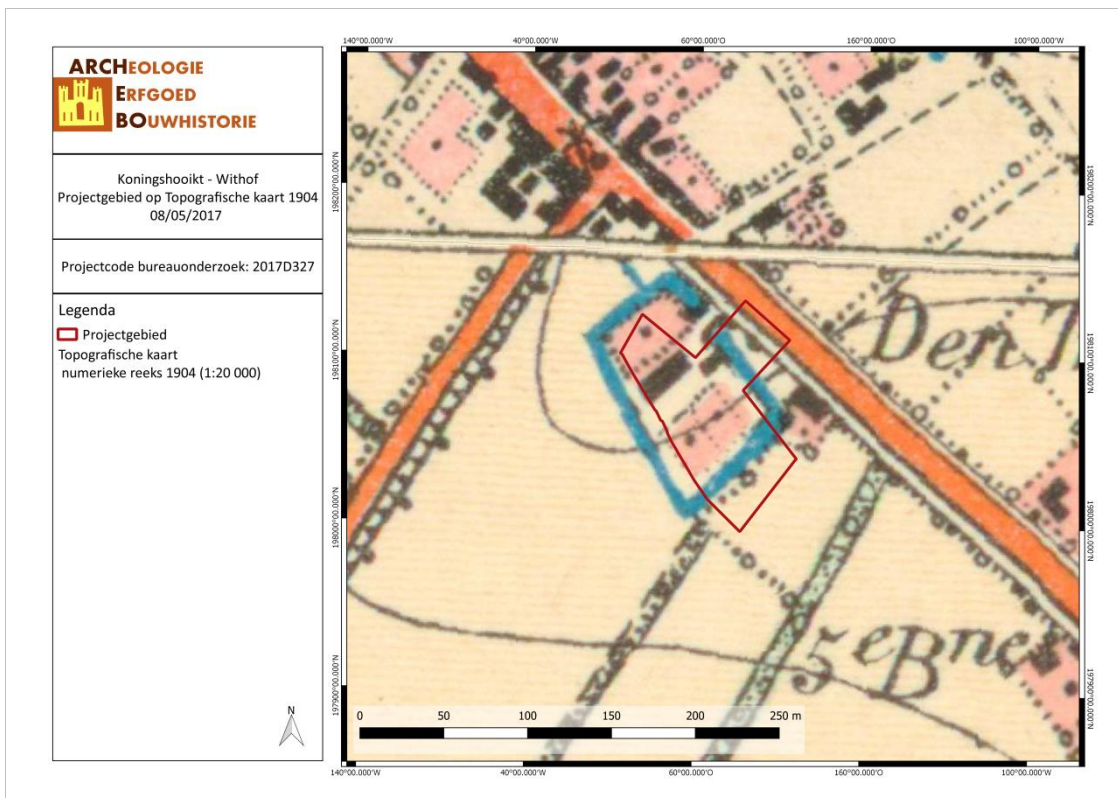
KOWI/17/05/08/20 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2017).

Op de Topografische kaart van 1904, is er enige verandering te zien op het projectgebied. Het betreft nog steeds een site met een walgracht dat enkel door een smalle oprit te bereiken is. Het betreft twee gebouwen op het erf zelf. Aan de straatkant toe, net buiten de walgracht, verschijnen op deze kaart bijkomende gebouwen.

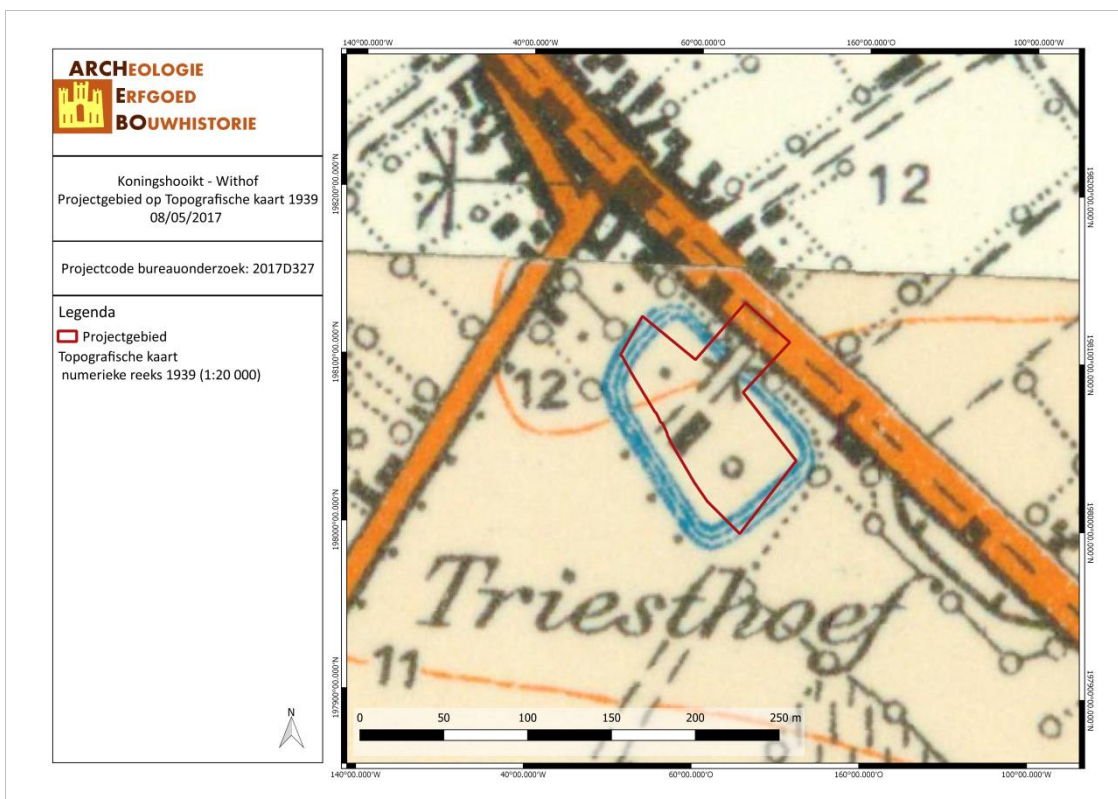
De Topografische kaart van 1939 toont nog maar één bouwblok op het erf. De locatie wordt beschreven als 'Triesthoef'.

Tussen de periode 1939-1969 kent het projectgebied de grootste aanpassing. Op de Topografische kaart van 1969, is de walgracht verdwenen om plaats te maken voor een langgerekte vijver. Op de locatie van het bouwblok op de Topografische kaart van 1939, verschijnt een groter veelhoekig gebouw. Een gedeelte in het noordoosten van het erf (en buiten de grenzen) is gekarteerd als loofbos. Naast de oostelijke grens van het woonerf is een weg naar het zuiden gekarteerd. De weg is nog gekarteerd op Topografische kaarten van 1981 en 1989 maar is vandaag verdwenen.

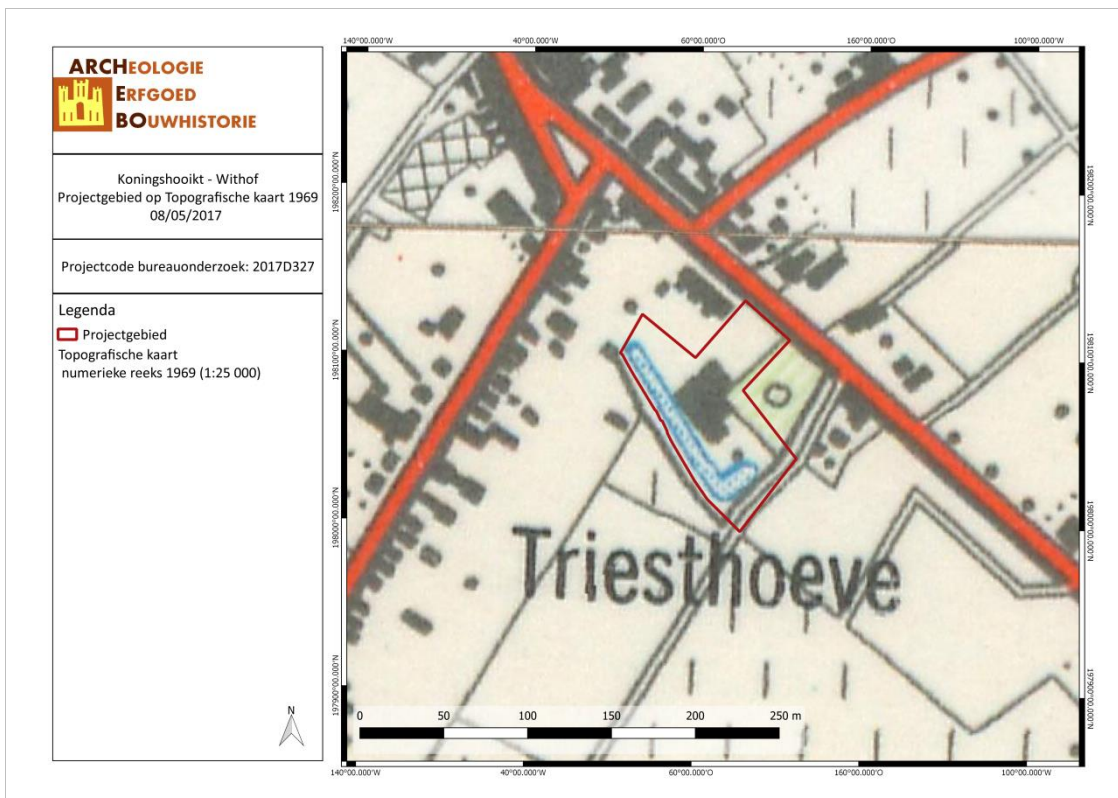
KOWI/17/05/08/21 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart 1904 (Cartesius, 2017).

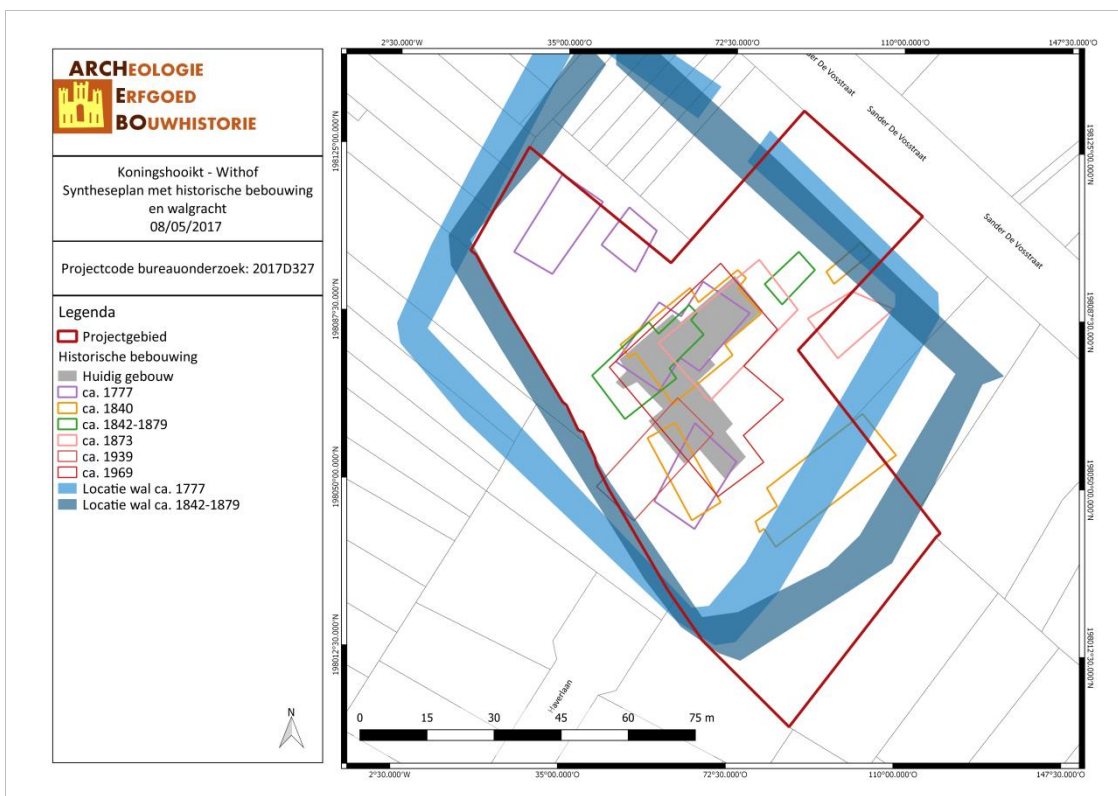
KOWI/17/05/08/22 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart 1939 (Cartesius, 2017).

KOWI/17/05/08/23 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart 1969 (Cartesius, 2017).

KOWI/17/05/08/24 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Syntheseplan met historische constructies en walgracht (ARCHEBO bvba, 2017).

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig was sinds de tweede helft van de 18de eeuw. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig en dit vanaf het ontstaan van de gemeente Berlaar (eerste vermelding in circa 1180) of de vermoedelijke stichting van de stad Lier (8ste eeuw). Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een hoge densiteit aan bebouwing.

In de dichte omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het projectgebied zelf is een erkende CAI-locatie. In de dichte omgeving betreft het onder andere de verloren gegane Triestmolen, Sint-Evangelistenkerk en cartografische bevindingen uit de Volle Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Ook belangrijk om te vermelden zijn de overige tien walgrachtsites in een straal van 2500 meter rond het projectgebied volgens de Ferrariskaart.

Op basis van deze gegevens kunnen archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Restanten van zowel de bebouwing van de site met walgracht als de wal zelf kunnen potentieel nog aanwezig zijn. Echter door de impact van vele constructies en heropbouwcampagnes, kunnen deze sporen verstoord geraakt zijn. Geconcludeerd kan worden dat de kans op archeologische sporen op een dergelijke site zeer hoog is. De potentiële sporen kunnen zover teruggaan als de Late Middeleeuwen aangezien uit eerder onderzoek bleek dat sites met walgracht in het landschap verschenen vanaf de 2de helft van de 13de eeuw.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever de bestaande woning gesloopt worden, de bestaande vijver ingekort worden en worden drie nieuwe woonblokken gepland. De opdrachtgever plant de bouw van 26 wooneenheden, een gemeenschapsruimte en een hoogspanningscabine. De aanvraag omvat eveneens de afbraak van alle aanwezige constructies en het bouwrijp maken van het perceel en de realisatie van een omgevingsaanleg. Het meest oostelijke bouwblok wordt onderkelderd met een ondergrondse parking. Bij dit gebouw plant de opdrachtgever een ingreep tot **ca. 3,40 meter diepte**. De twee andere bouwblokken worden niet onderkelderd, enkel een funderingsplaat op 80cm diepte (tot aan de vorstrand).

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het projectgebied grotendeels verstoord is bij de constructie van gebouwen en de aanleg van een versterkte walgracht vanaf mogelijk het einde van de 13de eeuw. Cartografische bronnen bevestigen vanaf het einde van de 18de eeuw. Er is geen aspect van het perceel dat onbebouwd of onverstoord blijft. *In situ* bewaring van het archeologisch erfgoed is in dit geval enkel een optie afhankelijk van de diepte van de sporen.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf het einde van de 18 eeuw tot nu. Historische bronnen leverden tevens aanwijzing op voor de vroegere periodes. Gezien de hoofdgemeentes Berlaar en Lier, respectieffelijk voor het eerst vermeld werden op het einde van de 12de eeuw en de 8ste eeuw, is bebouwing in een vroegere periode mogelijk. Onderzoek naar sites met walgracht tonen ontstaansgeschiedenissen aan vanaf het einde van de 13de eeuw.

Het projectgebied zelf omvat CAI-locatie 'Triesthoeve', een site met walgracht. In de dichte omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het projectgebied zelf is een erkende CAI-locatie. In de dichte omgeving betreft het onder andere de verloren gegane Triestmolen, Sint-Evangelistenkerk en cartografische bevindingen uit de Volle Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Ook belangrijk om te vermelden zijn de overige tien walgrachtsites in een straal van 2500 meter rond het projectgebied volgens de Ferrariskaart.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf het einde van de 18de tot nu. Historische interpretatie van het gebied concludeert dat bebouwing reeds mogelijk kan geweest zijn vanaf de Volle of Late Middeleeuwen.

Aan de hand van de topografische kaarten uit de 19de en 20ste eeuw is eveneens bebouwing te zien. De site met walgracht blijft grotendeels intact tot de topografische kaart van 1969. Vanaf dan is de

walgracht verdwenen om plaats te maken voor de huidige vijver. Op de topografische kaart van 1939 staat de walgracht nog met een centraal gebouw op de site. De topografische kaarten zijn onveranderd vanaf 1969.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren. De historische en recentere topografische kaarten tonen een amalgaam aan gebouwen. De exacte locatie zal vastgesteld moeten worden. Naar analogie met cartografische en historische bronnen, kunnen sporen vanaf de Volle en/of Late Middeleeuwen tot nu aanwezig zijn.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van het bestaande gebouw en vijver, is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. Andere verstoringen in het verleden zijn niet in kaart te brengen. De minste verstoringen kunnen verwacht worden in het tot nu onverstoorde groene zone in de noordoostelijke hoek aan de Sander De Vosstraat (huidige voortuin).

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het terrein zal door de opdrachtgever 26 wooneenheden, een gemeenschapsruimte en een hoogspanningscabine gebouwd worden. De aanvraag omvat eveneens de afbraak van alle aanwezige constructies, het bouwrijp maken van het perceel en de realisatie van een omgevingsaanleg. Het meest oostelijke bouwblok wordt onderkelderd met een ondergrondse parking. Bij dit gebouw plant de opdrachtgever een ingreep tot ca. 3,40 meter diepte. De twee andere bouwblokken worden niet onderkelderd, enkel een funderingsplaat op 80cm diepte (tot aan de vorstrand).

Het projectgebied zelf omvat CAI-locatie 'Triesthoeve', een site met walgracht. In de dichte omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het projectgebied zelf is een erkende CAI-locatie. In de dichte omgeving betreft het onder andere de verloren gegane Triestmolen, Sint-Evangelistenkerk en cartografische bevindingen uit de Volle Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Ook belangrijk om te vermelden zijn de overige tien walgrachtsites in een straal van 2500 meter rond het projectgebied volgens de Ferrariskaart.

Op basis van deze gegevens kunnen archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Restanten van zowel de bebouwing van de site met walgracht als de wal zelf kunnen potentieel nog aanwezig zijn. Echter door de impact van vele constructies en heropbouwcampagnes, kunnen deze sporen verstoord geraakt zijn. Geconcludeerd kan worden dat de kans op archeologische sporen op een dergelijke site zeer hoog is. De potentiële sporen kunnen zover teruggaan als de Late Middeleeuwen aangezien uit eerder onderzoek bleek dat sites met walgracht in het landschap verschenen vanaf de 2de helft van de 13de eeuw.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als bebouwde zone. De Triesthoeve werd op de bodemkaart van 1975 beschreven als bodemtypes Sc3 en w-Sc3.

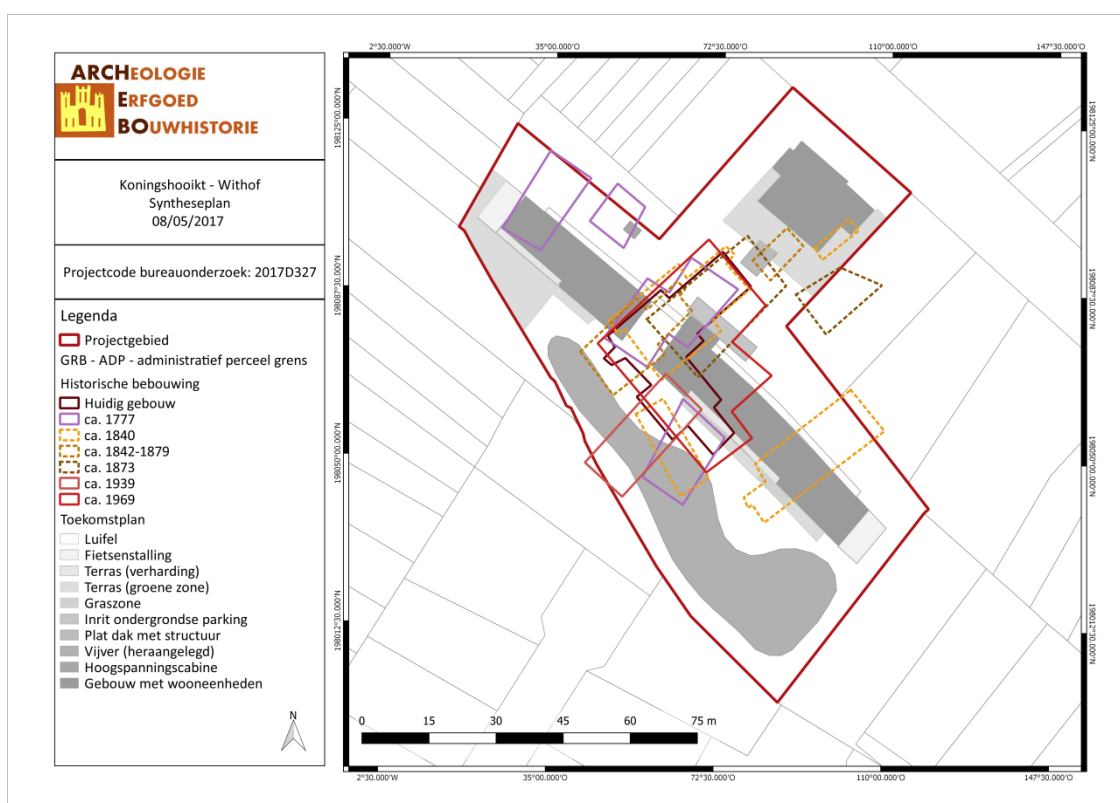
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het plangebied zal door de opdrachtgever 3 bouwblokken met 26 wooneenheden gepland worden. Hiervoor wordt de huidige constructie gesloopt en de vijver ingekort. De opdrachtgever plant de onderkeldering van één van de drie woonblokken. De omgeving zal eveneens aangelegd worden.

In het projectgebied is de CAI-locatie 'Triesthoeve' erkend. In de dichte omgeving zijn er locaties aangetroffen tussen de Volle Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd (zoals de Triestmolen en de Sint-Jan-Evangelistkerk).

Vanaf zeker het einde van de 18de eeuw is de bodem verstoord geweest door verschillende fasen van bebouwing. Het is moeilijk om in te schatten welke fase de meeste verstoring veroorzaakt heeft. Bebouwing kan historisch gezien voor de 18de eeuw voorgekomen zijn. Onderzoek ter plaatse moet hier uitsluitsel over geven.

Onderstaand syntheseplan geeft een overzicht van de geplande werken (in grijs tinten) en van de historische bebouwing. De bebouwing concentreerde zich op de centrale locatie van de huidige constructie.

KOWI/17/05/08/25 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'. Aangezien er grote kans is op het aantreffen van een archeologisch interessante site wordt een programma met maatregelen opgesteld.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

"Atlas cadastral de Belgique: Koningshooikt - Konings Hoyct /", ca. -1879 1842.

Baeyens, L., en R. Tavernier. "Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Putte 59 W". Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.), 1975.

Pauwels, F. "Excursiegids Hageland - Kempen", 1994.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Vandeputte, Omer. *Gids voor Vlaanderen*. 1e dr. Tielt: Lannoo Uitgeverij, 2007.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "7.3.5 Sites met walgracht". *Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen*. Geraadpleegd 12 mei 2017.
https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/late_midleleeuwen_en_moderne_tijden/landelijke_archeologie/sites_met_walgracht.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Berlaar". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 15 mei 2017.
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120747>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Koningshooikt". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 9 mei 2017.
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120746>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Parochiekerk Sint-Jan Evangelist". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 11 mei 2017.
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/85579>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Sites met walgracht". *Thesaurus Onroerend Erfgoed - Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 1 februari 2017.
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus/context/1137>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017.
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Koningshooikt". *Wikipedia*. Geraadpleegd 10 mei 2017. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Koningshooikt>.

"Molen van het Dorp". *Molenecho's*. Geraadpleegd 11 mei 2017.
<http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=3299>.

Vervloet, Marcel. "Oude plaatsnaamonderdelen". *Stambomenonderzoek*. Geraadpleegd 12 mei 2017.
<http://home.scarlet.be/~tsd22610/PLON.htm>.

Wikipedia. "Vandermaelenkaarten". Online encyclopedie. *Wikipedia*. Geraadpleegd 7 december 2016.
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).....	6
Figuur 4: Foto's van het landhuis (AR. 2 architectenbureau bvba, 2015)	8
Figuur 5: Foto's van de omgeving (AR. 2 architectenbureau bvba, 2015)	8
Figuur 6: Inplantingsplan huidige situatie (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)	9
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).....	9
Figuur 8: Inplantingsplan toekomstige situatie (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)	10
Figuur 9: Doorsnede van de westelijke bouwblok (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)	10
Figuur 10: Inplantingsplan toekomstige situatie (AR. 2 architectenbureau bvba, 2017)	11
Figuur 11: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)	11
Figuur 12: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).....	12
Figuur 13: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).	13
Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel: detail (Geopunt, 2017).	13
Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2017).	14
Figuur 16: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2017).	14
Figuur 17: Lier aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017)	15
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).....	16
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).	17
Figuur 20: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016).	17
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).	18
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).	19
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).....	19
Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).....	20
Figuur 25: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).	21
Figuur 26: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).....	23
Figuur 27: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied en sites met walgracht (Geopunt, 2017).	23
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).	25
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).	26
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2017).	27
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart 1904 (Cartesius, 2017).	28
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart 1939 (Cartesius, 2017).	28
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart 1969 (Cartesius, 2017).	29
Figuur 34: Syntheseplan met historische constructies en walgracht (ARCHEBO bvba, 2017).	29
Figuur 35: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).....	33

7 PLANNENLIJST

KOWI/17/05/08/1 - Digitale aanmaak.....	6
KOWI/17/05/08/2 - Digitale aanmaak.....	6
KOWI/17/05/08/3 - Digitale aanmaak.....	9
KOWI/17/05/08/4 - Digitale aanmaak.....	11
KOWI/17/05/08/5 - Digitale aanmaak.....	12
KOWI/17/05/08/6 - Digitale aanmaak.....	13
KOWI/17/05/08/7 - Digitale aanmaak.....	13
KOWI/17/05/08/8 - Digitale aanmaak.....	15
KOWI/17/05/08/9 - Digitale aanmaak.....	16
KOWI/17/05/08/10 - Digitale aanmaak	17
KOWI/17/05/08/11 - Digitale aanmaak	18
KOWI/17/05/08/12 - Digitale aanmaak	19
KOWI/17/05/08/13 - Digitale aanmaak	19
KOWI/17/05/08/14 - Digitale aanmaak	20
KOWI/17/05/08/15 - Digitale aanmaak	21
KOWI/17/05/08/16 - Digitale aanmaak	23
KOWI/17/05/08/17 - Digitale aanmaak	23
KOWI/17/05/08/18 - Digitale aanmaak	25
KOWI/17/05/08/19 - Digitale aanmaak	26
KOWI/17/05/08/20 - Digitale aanmaak	27
KOWI/17/05/08/21 - Digitale aanmaak	28
KOWI/17/05/08/22 - Digitale aanmaak	28
KOWI/17/05/08/23 - Digitale aanmaak	29
KOWI/17/05/08/24 - Digitale aanmaak	29
KOWI/17/05/08/25 - Digitale aanmaak	33